

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดเกี่ยวกับ สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี

1.2.2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี

1.2.4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้สำหรับการวิจัยเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 118 คน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านจัดการเรียนการสอนทางการศึกษานอกระบบ ประกอบด้วยอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนทางการศึกษานอกระบบ ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 4 คนและผู้เชี่ยวชาญจากสำนักบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน (รายชื่อในภาคผนวก ก)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 ได้แก่

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 3 คือ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 118 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยมี 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ได้แก่กลุ่มตัวอย่างในการทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม จำนวน 9 คน กลุ่มที่ 3 ได้แก่กลุ่มตัวอย่างในการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1.4.1) หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี
- 1.4.2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 1.4.3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี โดยทำการทดสอบหาประสิทธิภาพเบื้องต้นมี 3 ขั้นตอน โดยการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวันที่ 10-12 กันยายน 2559 การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม ดำเนินการในวันที่ 24-26 กันยายน 2559 และ การทดสอบประสิทธิภาพแบบ และการทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม ดำเนินการในวันที่ 10-12 ตุลาคม 2559

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 การทดสอบค่าที่ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สรุปผลการวิจัย

2.1 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี สามารถวิเคราะห์ในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 ครูอาสาสมัครศึกษาออกระบบส่วนใหญ่ มีความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม
- 2.1.2 เหตุผลที่ต้องการหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครศึกษาออกระบบส่วนใหญ่ต้องการนำความรู้ไปพัฒนาจิตสาธารณะแก่ผู้เรียน
- 2.1.3 ด้านเนื้อหาที่ต้องการในการฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครศึกษาออกระบบส่วนใหญ่ต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องแนวทางการสร้างจิตสาธารณะ
- 2.1.4 ด้านระยะเวลาที่ต้องการฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครศึกษาออกระบบส่วนใหญ่ต้องการระยะเวลาฝึกอบรม 3 วัน
- 2.1.5 ด้านความต้องการด้านงบประมาณในการอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครศึกษาออกระบบส่วนใหญ่ต้องการได้รับงบประมาณจากหน่วยงานที่สังกัดมากที่สุด
- 2.1.6 ด้านความต้องการวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องการได้รับการสนับสนุนในการอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครศึกษาออกระบบส่วนใหญ่ต้องการได้รับการสนับสนุนกระดาษและเครื่องเขียน

2.1.7 ด้านความต้องการกระบวนการในการฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออก
ระบบส่วนใหญ่ ต้องการกิจกรรมการฝึกอบรมแบบฝึกปฏิบัติ หรืออบรมเชิงปฏิบัติการ

2.1.8 ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกระบบส่วนใหญ่
ต้องการเอกสารประกอบการฝึกอบรม

2.1.9 ด้านวิธีการประเมินในการฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกระบบส่วน
ใหญ่ต้องการ การประเมินหลังการฝึกอบรม

2.1.10 ด้านสิ่งที่ได้รับหลังการฝึกอบรม พบว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกระบบส่วน
ใหญ่ต้องการประกาศนียบัตรมากที่สุด

2.2 ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัคร
การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีองค์ประกอบดังนี้คือ หลักการและเหตุผล กลุ่มเป้าหมาย
วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล และระยะเวลาในการฝึกอบรม เนื้อหาหลักสูตรมี
จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย แนวคิดของจิตสาธารณะ ประเภทของจิตสาธารณะ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง
จิตสาธารณะ แนวทางการสร้างจิตสาธารณะและกรณีศึกษาจิตสาธารณะ กิจกรรมมีลักษณะเป็น
กระบวนการฝึกปฏิบัติ สื่อของหลักสูตร ประกอบด้วย (1) เอกสารประกอบการฝึกอบรม (2) สไลด์
คอมพิวเตอร์ (3) ทีวีดีประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลหลักสูตร แบ่งเป็น 3 ระยะ
คือ (1) การวัดและประเมินผลก่อนการฝึกอบรม (2) การวัดและประเมินผลระหว่างฝึกอบรม และ (3) การ
วัดและประเมินผลหลังฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับวุฒิบัตรต่อเมื่อมีเวลาเข้ารับการฝึกอบรมไม่
น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาฝึกอบรมทั้งหมด และหลักสูตรใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรม จำนวน 3 วัน
รวม 24 ชั่วโมง ส่วนค่าประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครู การศึกษาออกระบบ
ที่พัฒนาขึ้น พบว่าผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยวของหลักสูตรฝึกอบรม ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ที่ระดับ
69.16/70.00 แบบกลุ่ม มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ที่ระดับ 76.65/71.11 และแบบภาคสนามมีค่า
ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ที่ระดับ 78.00/82.08 ตามลำดับ

2.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางอบรม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีผลสัมฤทธิ์หลังการ
ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัคร
การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี สรุปว่า ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อ
การฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

3. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่องหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษา
ออกโรงเรียน จังหวัดพบว่า หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยขออภิปราย
ผลในบางประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

3.1 ผลการศึกษาความต้องการหลักสูตร พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการหลักสูตร ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต้องการนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา เนื่องจาก จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จำเป็นต้องปลูกฝังแก่นักศึกษาและคนในสังคม หากขาดจิตสาธารณะย่อมส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม สอดคล้องกับไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543) กล่าวว่าคนที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะนั้น จะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก ถ้าสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้คนในสังคมมีจิตสาธารณะ ด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้บุคคลมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบส่วนรวม มีการใช้อย่างสมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวม ส่งผลต่อคุณภาพที่ดีของสังคม

3.2 ศึกษาผลการอบรมหรือความก้าวหน้าในการฝึกอบรม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความก้าวหน้าทางการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการฝึกอบรมที่มีเอกสารประกอบการอบรมที่น่าสนใจ มีการใช้ภาพประกอบที่ทำให้เข้าใจง่าย น่าสนใจ ส่วนกิจกรรมระหว่างการศึกษา ยังเป็นตัวอย่างสำคัญที่จะถ่ายทอดเชื่อมโยง ความรู้ ทักษะ และเจตคติให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งการอบรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีกิจกรรมการฝึกอบรมที่หลากหลาย รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีส่วนร่วม ได้แก่ การตอบคำถามโดยบันทึกสาระสำคัญลงในแบบฝึกหัด การเขียนสรุปความ และการแสดงความคิดเห็น ผลจากการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ทำให้คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม และสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่ระบุว่า การออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการฝึกอบรมที่น่าสนใจ จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติได้จริงและยังสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ได้

3.3 ประสิทธิภาพของการอบรม ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการทดสอบประสิทธิภาพกระบวนการอบรม โดยใช้สูตร E_1/E_2 สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ด้วยการทดลองใช้แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้หลักสูตรการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพที่เป็นระบบ ทำให้หลักสูตรที่ผ่านการทดสอบตามเกณฑ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องผ่านการออกแบบอย่างมีระบบและการทดสอบมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการควบคุม และประกันคุณภาพเพื่อให้แน่ใจว่านวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพจริง โดยใช้สูตร E_1/E_2 สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และทดสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ด้วยการทดลองใช้แบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม ซึ่งเมื่อผ่านกระบวนการดังกล่าว ก็เป็นการพิสูจน์ว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพจริง

3.4 หลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรม มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมมีเห็นว่าหลักสูตรที่อบรมมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการอบรมที่ชัดเจน เนื้อหาที่น่าสนใจ จัดกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถทำได้และนำไปใช้จริงได้ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เข้ารับ

การอบรมมีความอยากเข้ารับการอบรม และมีความพอใจในการอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่ได้กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่ดีควรประกอบด้วยเนื้อหาหลักสูตรที่ชัดเจน กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม สื่อประกอบการอบรมที่มีความเหมาะสมกับหลักสูตรและกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งวิธีการประเมินผลการอบรมที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประโยชน์และพึงพอใจในการอบรม

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อบรม ดังนั้น จึงควรนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในเขตพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากมีบริบทด้านพื้นที่ ประชากรที่คล้ายคลึงกัน จึงน่าจะนำไปใช้ได้

2) ในการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องจิตสาธารณะสำหรับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูผู้จัดอบรมควรจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในการอบรมให้พร้อมก่อนที่จะอบรม โดยการสร้างบรรยากาศในการอบรมให้พร้อม ไม่ว่าจะเป็นการจัดห้องอบรมที่เหมาะสม การเตรียมเอกสารประกอบการอบรม ตลอดจนสื่อประกอบการอบรมให้ครบถ้วน จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความกระตือรือร้นและต้องการอบรม

3) ในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ควรให้ผู้เข้ารับการอบรมมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง เนื่องจากทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับเทคนิคที่จะนำไปใช้ในการสอนเพื่อสร้างจิตสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปใช้จริงได้

4.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการสอบถามความต้องการในการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน มีความต้องการเทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะแบบปฏิบัติจริงในหลากหลายวิธี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการวิจัยเรื่องเทคนิคการอบรมเพื่อสร้างจิตสาธารณะแบบปฏิบัติจริง